

Jak pracuje americká špiónážní služba

Recenze knihy Joachima Joestena: CIA — Wie der amerikanische Geheimdienst arbeitet (1958)

Celý svět byl v poslední době překvapen drzostí militaristických kruhů Spojených států amerických, které vyslaly v den svátku všech pracujících — 1. Máje — špiónážní letadlo nad území Sovětského svazu. Nejde však jen o překvapení nad touto drzostí. Jde o otázku mnohem zásadnější — jde o to, že svým prohlášením k tomuto incidentu, oficiální kruhy americké vlády vcelku jasně prokázaly, že špiónáž tvoří součást jejich zahraniční politiky, součást přípravy války proti táboru socialismu. I když v současné době bezprostřední nebezpečí války není, je z celého případu zřejmé, že přípravy militaristických kruhů na válku nepřestávají, že nebezpečí války je stále živé a aktuální.

O tom, že militaristické kruhy Spojených států amerických povýšily špiónáž na úroveň své státní politiky, že pomocí špiónáže připravují plány pro agresivní činnost, podává jasně svědectví též kniha Joachima Joestena: CIA — Wie der amerikanische Geheimdienst arbeitet.

Celá kniha je psána v duchu obhajoby, dokonce snad vyzvedávání významu špiónáže. Proč přikládají militaristické kruhy Spojených států špiónáži vysoký význam? Pravděpodobně proto, že si uvědomují pokles své prestiže ve světě na jedné straně a neustále sílící mírové hnutí a růst národně osvobodeneckého hnutí na straně druhé. To vše, včetně politických a hospodářských úspěchů tábora socialismu otřásá základy kapitalismu vcelku a pozicemi Spojených států zvláště.

Spojené státy americké, jako hlavní představitel kapitalistických států ztratily již v minulých letech světové prvenství ve společenských otázkách, ve vědě, kultuře, umění, v technice (včetně vojenské) a ztrácejí prvenství i v ekonomických i v ostatních otázkách. To přirozeně způsobuje nervositu, strach a nenávist militaristických kruhů, neboť spolu se ztrátou prvenství kapitalismu v těchto dílčích otázkách, bude nutně následovat i úplná porážka na poli ideologickém, což bude znamenat konec kapitalismu.

Aby si vládnoucí kruhy USA udržely svou

nadvládu nad kapitalistickým světem a všemožně brzdily všestranný růst tábora socialismu, potřebují mít dostatek zpráv politického, hospodářského i vojenského rázu. Na základě těchto zpráv získaných špiónáží je pak prováděna zahraniční politika Spojených států, vyúsťující ve „studenou válku“. Aby mohla být zahraniční politika (studená válka) Spojených států denně usměrňována „... jsou každého rána, dříve než začnou v Bílém domě každodenní konference, předkládány prezidentovi hlášení Ústřední špiónážní agentury (Central Intelligence Agency). Kromě hlavy státu dostává tato hlášení k nahlédnutí ještě malý počet nejvyšších vládních úředníků...“¹⁾

Američti teoretikové studené války velmi chválí své vládní představitele za to, že po druhé světové válce určili špiónáži prvořadé místo v systému studené války, že povýšili špiónáž na úroveň státní politiky. Ve svých chvalozpěvech uvádějí, že „... nyní můžeme směle říci o vedoucích mužích washingtonské vlády, že jim špiónáž a tajná diplomacie přešly do masa a krve. Obojí si dnes už nemůžeme odmyslet od historického vývoje naší doby...“²⁾

Tento citát, který plně odpovídá pojetí buržoazní diplomacie potvrzuje, že buržoazní diplomacie má dvojí tvář. To, co se oficiálně prohlašuje a vyhlazuje pro veřejné mínění, je jedna stránka a to, co se ve skutečnosti tajně provádí za zády lidu, včetně lidu USA, je druhá stránka téže věci.

Na základě takto chápané diplomacie lze si vysvětlit, proč se na jedné straně čelní představitelé Spojených států v kongresu, v Organizaci spojených národů i při jiných příležitostech zdánlivě ztotožňují s mírovými návrhy Sovětského svazu, avšak současně jinými orgány provádějí pravý opak toho, co je vyhlazováno. Některé dílčí otázky ze zákulisí této druhé stránky tajné diplomacie odkrývají údaje uvedené v citované knize. K těmto údajům není třeba

¹⁾ Joachim Joesten: CIA — Wie der amerikanische Geheimdienst arbeitet, 1958, str. 17.

²⁾ Tamtéž, str. 18.

provádět široký rozbor. Jsou tak usvědčující, že každý pochopí podvratný ráz tajné diplomacie a dvojakou úlohu americké zahraniční politiky.

VELKÝ OBCHODNÍ PODNIK

Při rozboru činnosti CIA autor uvádí, že dnešní rozvětvená americká špiónáž měla své předchůdce především v různých špiónážních organizacích, vyvíjejících činnost hlavně v druhé světové válce. Patří mezi ně především Úřad strategických služeb (Office of Strategic Services — OSS)³⁾. V roce 1947 byl nahrazen Ústřední špiónážní agenturou (CIA). „Tato špiónážní složka pracuje střízlivě a obchodnický jako továrna, nebo správněji řečeno — jako velký koncernový podnik. Je to velký obchodní podnik (Big Business) — právě tak jako General Motors, United States Steel, Standard Oil Company atd. — ale se státním vedením a pod ochranou silného bezpečnostního systému...“⁴⁾

Okolem této složky je kromě špiónáže „...vyzvídání technického pokroku, hospodářská špiónáž, politický rozklad, diplomatické pletichy, sabotáž, ideologické ovlivňování, psychologická válka a podvody...“⁵⁾. Z vyčíslení nejdůležitějších úkolů je zřejmé, že CIA v podstatě řídí a usměrňuje též podvratnou činnost, prováděnou jak různými oficiálními organizacemi jako je Hlas Ameriky, tak i tzv. soukromými organizacemi, jako je Svobodná Evropa, RIAS v západním Berlíně apod. Nese zřejmě odpovědnost též za balónové akce, poštovní projekt, dopisovou kampaň a podobné nárazové formy podvratné činnosti.

Aby mohla plnit tyto úkoly, rozrůstá se CIA v nenasytného pavouka, sprádačícího se stále větší zuřivostí své sítě, který však musí být stále více a více krměn ze státní pokladny na úkor drobných daňových poplatníků. O rozpínavosti a rozsáhlosti CIA uvádí autor řadu faktů. Píše m'mo jiné: „Dnes je CIA považována za zdaleka největší a nejnákladnější špiónážní službu.“⁶⁾ ... důležité úřadovny CIA jsou umístěny ve více než 30 různých budovách Washingtonu a asi 25 jiných místech USA. Jak bylo oznámeno... má být pro CIA vybudována nová budova, po Pentagonu (budova minister-

stva obrany) druhá největší budova v USA...“⁷⁾

Počet pracovníků CIA je odhadován na 10 — 15 až 30 000 osob.⁸⁾ Výdaje vynakládané CIA na špiónáž a podvratnou činnost nejsou známy. Podle autora, zná tyto výdaje pouze náčelník CIA a prezident USA. Podle odhadu se počítá nejméně s jednou miliardou dolarů ročně.⁹⁾

O významu přikládaném CIA svědčí zákon, přijatý americkým kongresem v roce 1949, jímž byla tomuto úřadu přiznána neobvyklá autonomie. Tak např. CIA nemusí skládat účty z rozsáhlých prostředků, které jsou jí dány k dispozici, může ročně přivést do Spojených států až 100, v zahraničí získaných agentů, bez ohledu na jinak platná ustanovení o přistěhovalectví. Personál a činnost CIA byly vyňaty z kontroly všech úřadů, včetně policie a ozbrojených sil. Je zajímavé, že kongres přijal tento vládní zákon v obou komorách, ačkoli většina senátorů (poslanců) sotva tušila o čem rozhodují. Příčiny toho spočívají v tom, že kongresu byla odepřena jakákoli podrobná informace. „Pod ochranou této blahodárné tmy a zvláštní imunity se CIA vyvinula v organismus zcela zvláštního druhu, který jako obrovská houba přerůstá celý ostatní vládní aparát Washingtonu.“¹⁰⁾

CIA však není jedinou špiónážní složkou Spojených států. Existuje řada dalších, především vojenských špiónážních služeb. Joesten uvádí ve své knize těchto 6 dalších složek:¹¹⁾

1. Špiónážní služba pozemních sil.
2. Špiónážní služba vojenských námořních sil.
3. Špiónážní služba vojenských vzdušných sil.
4. Kontrarozvědká (Counter Intelligence Corps).
5. Protišpiónážní oddělení.
6. Agentura státní bezpečnosti (National Security Agency).

Postavení CIA vůči těmto špiónážním službám odpovídá podle Joestena americkému „Clearing — House“ (Celnice). Znamená to, že tyto složky nejsou sice podřízeny CIA, avšak jsou plně používány pro její cíle. Všechna hlášení jednotlivých slo-

³⁾ Tamtéž, str. 20.

⁴⁾ Tamtéž, str. 20.

⁵⁾ Tamtéž, str. 20.

⁶⁾ Tamtéž, str. 19.

⁷⁾ Tamtéž, str. 26.

⁸⁾ Tamtéž, str. 20.

⁹⁾ Tamtéž, str. 27.

¹⁰⁾ Tamtéž, str. 22.

¹¹⁾ Tamtéž, str. 28.

žek dříve než jsou předkládána nejvyšším místům, jsou „semleta ve mlýně CIA“.¹²⁾

Formy a metody CIA jsou různé. Mezi nejběžnější patří „... studovat systematicky s velkou důkladností veškeré publikace ve všech jazycích, jež by mohly obsahovat sebenepatrnější zrnko informací. Pod neschetnými krycími adresami má CIA v celém světě předplaceny všechny možné časopisy, tiskoviny a odborné časopisy. Přitom se zajímá nejen o ruské, české, polské atd. publikace, nýbrž též o německé, francouzské, švýcarské, skandinávské aj. časopisy a publikace. Každé jednotlivé číslo tiskoviny je co nejpečlivěji prostudováno odborníky...“¹³⁾

To svědčí o tom, že Spojené státy provádějí špionáž i proti svým spojencům, aby si udržely svou nadvládu v kapitalistickém světě. Je přirozené, že ostatní kapitalistické státy nezůstávají v této činnosti nic dlužní a tak navzájem, pod vnějším obalem jednotnosti Severoatlantického paktu, jsou zjevné rozpory, vyrůstající ze vzájemné nedůvěry, hlídání jednoho státu druhým.

Kromě vyhodnocování tisku provádí CIA ve značném rozsahu odposlouchávání rozhlasového vysílání. „... Na všech politicky důležitých místech světa existují odposlouchávací stanice CIA, které denně zachytí přibližně tři milióny slov cizojazyčného vysílání, rychle je překládají a předávají dále do Washingtonu.“¹⁴⁾

Vzhledem k stále se rozrůstajícímu špionážnímu aparátu, zabezpečuje si CIA dostatek znalců cizích řečí. Joesten o tom píše, že „... k tomu účelu má k dispozici vlastní jazykovou školu, v níž se vyučuje nejmodernějšími, rychlými metodami asi 70 jazyků a dialektům. V této škole se mají začátečníci, kteří dosud neslyšeli ani slova rusky, naučit za 6 — 8 týdnů číst běžné Pravdu a poslouchat moskevský rozhlas...“¹⁵⁾

Do úkolů CIA patří též přetahování známých autorů, učenců i jiných důležitých osob všech států pro práci ve prospěch Spojených států. Za tím účelem vede CIA rozsáhlou evidenci osob. Autor knihy při rozboru tohoto druhu činnosti CIA píše: „Kdo nějakým způsobem vyniká z masy bez ohledu na to, zda se jeví jako možný přítel nebo protivník, o tom jsou hned založeny spisy. V nich je poznamenáno vše-

chno, co by mohlo být někdy užitečné, aby příslušnou osobu buď odhalilo, zasáhlo na zranitelném místě, nebo aby byla „přetažena“ na americkou stranu, popřípadě přinucena k nějakému proamerickému rozhodnutí. Veškeré jeho chování, dobré i pochybné stránky jeho charakteru, jeho finanční poměry, styky s jinými lidmi, jeho sexuální život, jeho zvyky (zvláště pití a náklonnost k omamným drogám), všechno je zaneseno v evidenci.“¹⁶⁾

Autor dále pokračuje: „Sbíráním a sledováním různých údajů se zjistí, že jeden pije rád víc než potřebuje k uhašení žízně. Jiný je narkomanem. Jiní mají záliby, které dávají příležitost k jemnému vydírání. Někteří jsou homosexuální nebo mají dluhy atd. Již mnohý z těch, kteří odolávali svodům Západu a váhali před rozhodujícím krokem, byli nakonec pomoci těchto prostředků ke zradě přivedeni...“¹⁷⁾

Vidíme, že metody CIA jsou shodné s metodami nacistických špionážních služeb, které podle pokynů Hitlera též shromažďovaly a využívaly všechny kompromitující materiály o různých osobách. Najdeme však i přímou souvislost mezi činností CIA a Svobodné Evropy, která pod patronací CIA obdobně seznamy nejen vede, ale prakticky je využívá i při vedení psychologické války.

ODDĚLENÍ ŠPINAVÝCH TRIKŮ

Hlavním úkolem CIA je však provádět aktivní podvrtnou a špionážní činnost, označovanou Joestenem „cloak — and — dagger“ (plášť a dýka). „... Tato činnost spočívá v provádění sabotáží, únosů, krádeží nebo i v jiných, ne zrovna salónních činech.“¹⁸⁾

Pro organizování a řízení této činnosti je v CIA zřízeno Oddělení tajné činnosti (Department of Covert Activities), kterému Američané říkají lidově Oddělení špinavých triků, (Department of Dirty Tricks). Při popisování činnosti tohoto oddělení Joesten uvádí: „... Když v některém státu Latinské Ameriky nebo Středního východu dojde k puči a padne vláda, která nebyla Spojeným státům obzvláště nakloněna, můžeme se směle vsadit, že v tom mělo prsty Oddělení špinavých triků. Klasickými příklady byly: sesazení prezidenta Carlose Prío Socarrase na Kubě v r. 1952, převrat v Guate-

¹²⁾ Tamtéž, str. 28.

¹³⁾ Tamtéž, str. 35.

¹⁴⁾ Tamtéž, str. 35.

¹⁵⁾ Tamtéž, str. 35.

¹⁶⁾ Tamtéž, str. 36.

¹⁷⁾ Tamtéž, str. 37.

¹⁸⁾ Tamtéž, str. 39—41.

male v r. 1954, zmaření pokusů odpůrců diktátora Fulgencio Batisty o jeho svržení v r. 1957 apod. Samozřejmě, státní department (v našem pojetí americké ministerstvo zahraničních věcí — pozn. aut.) ve všech případech vždy popírá, že by nějaký americký orgán byl účasten na pučích, nebo pokusech o puč. Patří jednou provždy k praxi všech tajných služeb, že popřou každou nepohodnou pravdu, i když je zřejmá a jasná...¹⁹⁾

Na uvedených příkladech lze snadno pochopit, jakou úlohu měla americká špiónážní služba při připravovaném puči čs. buržoazie v r. 1948 a jak se podílela na zvrstevních kontrarevolucionářů při puči v Maďarsku v r. 1956.

AUTOMATICKÁ REAKCE

Toto oddělení vysílá též agenty k provádění špiónáže. Špióni jsou nejprve cvičeni v různých kurzech a školách a potom jsou různými způsoby připravováni na území protivníka. Joesten při hodnocení činnosti CIA při přípravě a výcviku špiónů ve své knize uvádí, že pro špiónáž na území cizích států používá CIA nejraději zrádce a odrodilce. Píše: „Když chce CIA vpašovat tajného agenta do Sovětského svazu, nevybere si pro to samozřejmě rodilého Američana. Žádný umělec v proměnách na světě nemůže z pravého Yankee udělat Ukrajince...“²⁰⁾

Výcvik zrádců získaných CIA ke špiónáži je zaměřen hlavně na to, aby agent vyslaný k provádění špiónáže, sabotáže či k jiným temným účelům vystupoval jako neškodný občan „... Je mu nadiktován životopis, který je sice od A až do Z falešný, přitom však logický a souvislý...“²¹⁾ Joesten dále pokračuje... „Zvláštní důraz je kladen na automatickou reakci. Je-li agent neočekávaně osloven ve své vlasti, pak se nesmí dát zaražít, ale musí být schopen hovořit a odpovídat na všechno, co je možno očekávat od místního obyvatelstva...“²²⁾

Podvratná činnost CIA nespočívá jen ve špiónáži a sabotáži, ale je mnohem širší. Autor knihy o tom uvádí, že „... CIA nezahálí ani v oboru psychologické války. Rozsáhlé klamné manévry, balónové akce, novinářské kachny — prostě zkouší se všechno, čím by se snad dal zasáhnout Sovětský svaz (přirozeně i celý tábor socialismu

— pozn. aut.) na nějakém zranitelném místě.“²³⁾

KDO Z KOHO

V dalších kapitolách Joesten popisuje základní charakterové rysy jednotlivých vedoucích CIA. Podle autora byl prvním vedoucím CIA (od roku 1947 — do roku 1950) admirál Roscoe H. Hillenkoetter, který musel odstoupit po neúspěšném zahájení války v Koreji.

Druhým vedoucím byl (od r. 1950 do r. 1953) generál Bedell Smith, který odešel ze své funkce pravděpodobně pro své diktátorské metody.

Třetím a dosavadním vedoucím (od roku 1953) je civilista, zkušený špión A. W. Dulles, bratr zemřelého státního sekretáře. A. W. Dulles, jako vedoucí CIA nese hlavní odpovědnost za provokace prováděné proti táboru socialismu v poslední době.

Mezi CIA a kongresem došlo v několika případech ke sporům o nedotknutelnost a nekontrolovatelnost CIA. Autor uvádí např. kritiku senátora Mike Mansfielda z Montany, který již v r. 1955 navrhoval změny v postavení CIA ve státním aparátu a snažil se dosáhnout její kontroly. Jako argument uváděl dosavadní neúspěchy a odhalení činnosti CIA při aranžování kontrarevolučního puče v Polsku, Maďarsku i na Blízkém východě.²⁴⁾

Přes podporu určité části senátorů, vyhrála spor CIA, zvláště v důsledku postoje presidenta Eisenhowera, který je jediným a nejvyšším představeným CIA. Tím byla CIA dána možnost pokračovat neomezeně a libovolně v podvratné činnosti a ve zvyšování mezinárodního napětí, podle přání zbrojních monopolů. Právě v této nekontrolovatelnosti spočívá velké nebezpečí války, neboť kongres Spojených států v důsledku druhořadého postavení se dovídá obvykle o určitých činech CIA až po jejich provedení. Lze usuzovat, že tak tomu bylo i se špiónážním letadlem vyslaným 1. května 1960 nad území SSSR a že tomu tak je i s ostatní provokační a špiónážní činností. Kdo však je v každém případě o činnosti CIA informován je prezident Spojených států. Spadá proto největší odpovědnost za zmírnění či zostření mezinárodní situace na něho. V jeho pravomoci je zastavit řádění CIA a místo toho nastolit všestrannou spolupráci, odpovídající zásadám vzájemného soužití mezi všemi národy.

Zpracoval major Milan Maryška

¹⁹⁾ Tamtéž, str. 39—41.

²⁰⁾ Tamtéž, str. 43.

²¹⁾ Tamtéž, str. 42.

²²⁾ Tamtéž, str. 44.

²³⁾ Tamtéž, str. 35.

²⁴⁾ Tamtéž, str. 86.

Ekonomické základy zvláštní agresivity německého militarismu

Boj o zkrocení německého militarismu je dnes základním předpokladem pro udržení míru v Evropě a pro mírové řešení německé otázky.

Článek rozebírá základní ekonomické příčiny zvláštní agresivity německého militarismu, která se projevuje v politice a strategii.

I.

Militarismus nesmíme nikdy posuzovat odděleně od kapitalistického systému. Militarismus a imperialismus jsou neodlučitelně spjaté. Bylo by nesprávné považovat militarismus za výraz šílenství některých generálů v kapitalistických zemích. Je třeba hledat sociálně ekonomické základy militarismu v moderním kapitalismu — v monopolistickém kapitalismu.

Militarismus je nástrojem monopolistického kapitálu k přípravě a vedení imperialistických loupeživých válek, — tedy k uskutečnění agresivních cílů monopolistického kapitálu. Monopolistický kapitál využívá militarismu, aby si rozšířil zdroje zisků, popřípadě získal nové. Hlavní ekonomická příčina militarismu a militarizace hospodářství vyplývá ze základního ekonomického zákona kapitalismu — zákona o nadhodnotě.

Války a militarizace hospodářství představují v imperialismu hlavní zdroje zisků. Již sama příprava války — vyzbrojování — přináší monopolům nezměrné zisky, zatímco širokým masám obyvatelstva rapidně zhoršuje životní úroveň.

Hitler na přípravu své loupeživé války vyžádal během 4 let z německého lidu 90 miliard marek; v západní zóně se naproti tomu do r. 1965 počítá s asi 160 až 170 miliardami marek, které pohltí vládnoucí monopoly.

Militarismus vyplývá tedy bezprostředně z ekonomické podstaty imperialismu; monopolistický kapitalismus má již ve své podstatě tuto tendenci k militarismu.

Německý imperialismus a militarismus se vyznačuje odedávna zvláštní agresivitou a loupeživostí, což lze vysvětlit dvěma hlavními příčinami:

1. Vyplývá to především z junkersko-buržoazního charakteru německého imperialismu. Militaristické tradice pruských junkerů se vždy odrážely v německém imperialismu a zosťovaly jeho agresivitu a loupeživost.

2. Hlavní příčinou je však ta skutečnost, že při rozdělování světa mezi imperialistické mocnosti přišel německý imperialismus pozdě. Kapitalistické Německo se během několika málo desetiletí vyvinulo ze zaostalé země ve vedoucí imperialistickou mocnost. Aby německý imperialismus vyřešil rozpor mezi svou ekonomickou silou a relativně malou oblastí vlivu ve světě, rozpoutal dvě světové války. V tom se právě projevil jeho zvláštní agresivita.

Politika dnešního německého imperialismu a militarismu se vyznačuje nanejvýš zosťenou agresivitou a loupeživostí. Tato agresivita vyplývá z řady převážně ekonomických důvodů, ke kterým především patří:

1. Zosťení nerovnoměrností politického a ekonomického vývoje kapitalistických zemí po druhé světové válce a úloha západoněmeckého imperialismu.

2. Zúžení sféry nadvlády a vlivu německého imperialismu v důsledku základní změny v poměru sil ve světě.

3. Spojení německého imperialismu a militarismu s americkým imperialismem — dnešním centrem světové reakce.

V dalších statích budou tyto příčiny blíže rozebrány.

II.

Prudký vývoj německého imperialismu dotvrzuje působení objektivního ekonomického zákona nerovnoměrného vývoje kapitalistických zemí.

Druhá světová válka skončila pro německý imperialismus a militarismus zničující porážkou. Ve smyslu usnesení postupimské konference byl v dřívější sovětské okupační zóně (nyní NDR) monopolistický kapitál zbaven moci a tím byl vytvořen rozhodující předpoklad pro konečnou likvidaci militarismu.

Naproti tomu v západní zóně americký imperialismus v souladu se svými plány na světovládu uchránil německý monopolis-

tický kapitál. Americký finanční kapitál pomohl německému imperialismu znovu na nohy a učinil ho svým hlavním spojencem. S obnovou německého imperialismu se zároveň vytvořila i sociálně ekonomická základna pro rozvinutí a růst militarismu.

Historický vývoj ukázal, že jakmile německý imperialismus dosáhne větší samostatnosti, začne sledovat vlastní cíle a vystupuje proti ostatním imperialistickým mocnostem jako jejich nebezpečný soupeř.

Německý imperialismus se pokouší se stále větší agresivitou odstranit rozpor mezi svou rostoucí ekonomickou silou a svou relativně omezenou sférou vlivu. Německý poválečný imperialismus, který vyšel z druhé světové války nanejdůležitější zeslaben, dobyl v historicky krátké době nazpět větší část svých dřívějších pozic na kapitalistickém světovém trhu. Vyvinul se ve vedoucí imperialistickou mocnost a dosáhl zejména proti svým imperialistickým konkurentům, Anglii a Francii, značnou převahu.

Tato převaha se zakládá především na mimořádně vysoké koncentraci a centralizaci kapitálu. Monopoly se ve srovnání s předválečnou dobou nanejdůležitější rozšířily. V předválečném Německu bylo jen 25 společností s kapitálem přes 100 miliónů marek, které disponovaly s 25,8 % celkového akciového kapitálu v Německu, kdežto v r. 1958 jich bylo 51, které disponovaly s 46 % celkového akciového kapitálu. V roce 1938 činil průměrný kapitál jedné akciové společnosti 3,4 miliónu marek, v roce 1958 10,6 miliónu marek. Přitom

7,3 % z celkového počtu všech podniků zaměstnává 69 % všech pracovních sil a soustřeďuje 72,3 % celkové tržby.

Tři hlavní společnosti koncernu IG Farben vykazovaly v roce 1940 základní kapitál 763 milióny marek, kdežto v roce 1958 činil jejich základní kapitál 1734 miliónů marek.

Neobyčejný rozvoj této monopolistické skupiny dokazují následující čísla (v miliónech marek — viz tab. 1):

Proces koncentrace a centralizace nezahrnuje pouze oblast průmyslu. Odedávna vládnou německým finančním kapitálem 3 monopolní banky (Die deutsche Bank, die Dresdner Bank a Kommerzbank), které jsou dnes největšími bankami kapitalistické Evropy. Vzhledem k tomu, že se jejich kapitál ve srovnání s předválečnou dobou několikanásobně zvýšil (např. u Deutsche Bank z 20,5 miliónů marek v roce 1938 na 622 miliónů marek v roce 1958), zvětšila se i jejich národní i mezinárodní sféra vlivu. Kupř. Deutsche Bank ovládá 400 podniků.

Vysoká koncentrace a centralizace kapitálu je výsledkem zesíleného vykořisťování dělnické třídy, které je umožněno vysokým stavem průmyslové techniky. Tak například reálné mzdy dělníků báňského průmyslu byly v letech 1954 a 1955 průměrně o 25 % nižší než v ostatních zemích báňské unie, kromě Itálie.

Tímto vykořisťováním mohly monopoly svoji kapitálovou moc neobyčejně zvětšit.

V důsledku vzrůstající ekonomické síly mohl německý imperialismus předstihnout své imperialistické soupeře, jmenovitě Anglii a Francii. Nerovnoměrnost vý-

Tabulka 1

	1. 1. 1952			30. 6. 1958		
	Zákl. kapitál	Úspory a res. fondy	Celkem	Zákl. kapitál	Úspory a res. fondy	Celkem
Bayer-Leverkusen	387,7	292,9	680,6	660,0	669,3	1329,3
Badische Anilin- und Sodawerke	340,1	253,7	593,8	612,0	644,8	1256,8
Farbwerke Hoechst	285,7	221,5	507,2	462,0	510,7	972,7
	1013,5	768,1	1781,6	1734,0	1824,8	3558,8

voje se výrazně projevuje zejména na rozvoji průmyslové výroby — viz tabulku.

	1950 = 100	1955	1956	1957	1958	1959
						(duben)
Záp. Německo	178	196	203	209	220	
Francie	135	148	161	169	180	
Anglie	120	119	121	120	125	

Rozvoj průmyslové výroby je v souvislosti s velikostí investic; i zde má západoněmecké hospodářství rovněž převahu. Tak např. podíl investic z celkového národního důchodu činí v západním Německu 15 %, ve Francii 8 % a v Anglii 6 %.

Obdobně je tomu i v zahraničním obchodu. Vývoz západního Německa se zvýšil od roku 1951 do roku 1956 o 74 %, ve Francii o 17 % a v Anglii o 12 %. V roce 1950 se západní Německo podílelo 4,1 % na zahraničním obchodu kapitalistického světového trhu; v roce 1957 se tento podíl zvětšil na 7,9 % — tedy skoro dvojnásobně. Rozvoj zahraničního obchodu nejlépe ilustruje prudké rozšíření západoněmeckého vývozu aut (uvedeno v 1000 kusech).

	1938	1950	1952	1954	1955	1956
Západní Německo	65,1	69,0	102,7	246,5	344,5	431,4
Anglie	1938	1950	1952	1954	1955	1956
	68,3	398,1	309,8	366,1	373,2	318,0

Již v roce 1956 mělo západní Německo vedoucí úlohu na kapitalistickém automobilovém trhu; tuto v následujících letech ještě více upevnilo — jak ukazuje tabulka: Vývoz aut v 1000 kusech:

	1957	1958
Západní Německo	584	733
Anglie	550	599
Francie	252	359
USA	349	272
Itálie	119	169

Z tohoto přehledu je nejen vidět silnou pozici západoněmeckého průmyslu, ale také i tu skutečnost, že části přírůstku exportu bylo dosaženo na úkor USA.

Západoněmecký imperialismus využil mezinárodní organizace státně monopolistického kapitalismu, jakou je báňská unie, a dnes využívá zejména „Evropského hospodářského společenství“ (tzv. společného trhu), aby si vybudoval přednostní postavení proti imperialistickým soupeřům.

Dnes je západoněmecký imperialismus po USA druhou nejsilnější imperialistickou mocností. Předstihl Anglii a Francii a snaží se učinit je stále více závislými. I přes tento vývoj je ekonomická síla západoněmeckého monopolistického kapitálu ještě

v rozporu s relativně omezenou mezinárodní sférou vlivu německého imperialismu. Proto se západoněmečtí imperialisté snaží svoji oblast vlivu rozšířit. Tyto skutečnosti neobyčejně zotřívají agresivitu a loupeživost německého imperialismu.

III.

Hodnotíme-li rozvoj západoněmeckého imperialismu a militarismu, nesmíme pousmět ze zřetele tu skutečnost, že se po druhé světové válce všeobecná krize kapitalismu prohloubila, že se svět rozdělil na dva táboře a že se socialismus vyvinul ve světový systém. Je nutno též přihlížet k tomu, že obnova západoněmeckého imperialismu se uskutečnila pouze v části Německa.

Tím se zároveň materiální základna německého imperialismu značně zúžila. V jedné třetině Německa vznikla Německá demokratická republika (NDR), kde byla odstraněna moc kapitálu a nastolena moc dělníků a rolníků. NDR se stala součástí světového socialistického systému.

Existence NDR západoněmecký imperialismus zeslabuje nejen materiálně, nýbrž především morálně. Tato skutečnost je hlavní charakteristickou zvláštností současného západoněmeckého imperialismu.

K tomu přistupuje ještě ta okolnost, že v evropských zemích lidové demokracie, které byly tradičními sférami vlivu německého imperialismu, se úspěšně buduje socialismus. Tím německý imperialismus ztratil své důležité zápolí na evropském kontinentu, které tvořily země, jež byly víceméně závislé na německém finančním kapitálu, především země na Balkáně.

Současný západoněmecký imperialismus je tím ekonomicky, politicky a morálně neobyčejně zeslaben. Toto zeslabení ho však nečiní méně nebezpečným, nýbrž naopak zotřívá jeho loupeživost, revanšistické choutky a agresivitu. Cílem západoněmeckého imperialismu je znovu dobýt své ztracené pozice. Hlavní úder západoněmeckého imperialismu a militarismu směřuje proti NDR. Walter Ulbricht pro to uvádí tyto hlavní důvody:

1. NDR jako bašta míru hatí imperialistické dobyvačné plány proti Polsku a Československu.

2. Západoněmečtí kapitalisté a velkostatkáři chtějí dostat do svého vlastnictví velké podniky a půdu v NDR, aby získali nové zdroje zisků.

3. Imperialisté se obávají, že příklad socialistické výstavby v NDR bude na západě

německé obyvatelstvo působit tím více, čím víc se NDR bude přibližovat vítězství socialismu.

Západoněmecký monopolistický kapitál se nechce spokojit s tím, že jeho dřívější mocenské pozice v NDR a jiných socialistických zemích byly likvidovány. Jako příklad můžeme uvést opět koncern IG Farben, který ve své obchodní zprávě slibuje akcionářům, že východní majetek jim bude v každém případě opět vrácen.

Nároky německého monopolistického kapitálu jsou rovněž uvedeny i v „Příručce německých akciových společností“, kde se uvádí a vykazuje jako „východní majetek“:

- 786 podniků v NDR,
- 172 podniků v lidovém Polsku,
- 8 podniků v Československu a
- 28 dřívějších koncernových závodů na území USSR.

Avšak na tom není ještě dosti. Časopis „Deutsche Zeitung u. Wirtschaftszeitung“ z 22. 5. 1959 uveřejnil článek, ze kterého je zřejmé, že na západoberlínské burse jsou stále zaznamenávány kursy akcií podniků v NDR, které jsou dnes v rukou lidu (např. ve Štětíně, Lipsku, Gorlitz aj.).

Vláda západního Německa, která není ničím jiným než nástrojem monopolistického kapitálu, sleduje ve své celkové politice agresivní linii německého imperialismu. Citujeme některé výroky příslušníků bonnské vlády:

Brentano: „Podnikneme všechno, i to poslední, — říkám výslovně: všechno, i to poslední, — abychom sovětskou okupační zónu opět dostali zpět.“

Schröder: „Spolková republika je Německo. Všechno ostatní německé území je teritorium, které nám bylo odňato a je odíráno a které musí být znovu přičleněno zpět.“

Adenauer: „Naším cílem je osvobození našich 18 miliónů bratrů a sester ve východních územích. Dosud se mluvilo vždy o znovusjednocení Německa, — měli bychom však spíš říkat: »osvobození.«“

Avšak zabráním NDR se německí imperialisté a militaristé spokojit nechťejí. Žádají revizi německých východních hranic a sledují šílený cíl napadnout společně s NATO Sovětský svaz. Tento dobrodružný cíl západoněmeckého imperialismu vřadil ministr války Strauss takto: „Žijeme ve věku techniky, v němž spojené síly našich spojenců stačí k tomu, aby Sovětský svaz vymazaly z mapy.“

Z těchto důvodů západní Německo je v současné době centrum válečného nebezpečí v Evropě.

Agresivní politika západoněmeckého imperialismu a militarismu ohrožuje však nejen NDR a ostatní socialistické země Evropy, nýbrž ve stejné míře představuje vážné nebezpečí i pro kapitalistické země západní Evropy. Západoněmecký imperialismus již několik let usiluje o to, aby si podřídil kapitalistické země Evropy. Jejich úplná závislost na západoněmeckém imperialismu a militarismu je předpokladem k tomu, aby mohl zahájit tažení na východ.

Vzhledem k uvedeným důvodům je při zajišťování míru v současné epoše hlavním úkolem zkrotit západoněmecké militaristy, protože je zřejmé, že z příkazu německého monopolistického kapitálu chtějí veštvat národy Evropy do nové, strašlivé války.

IV.

Agresivita západoněmeckého imperialismu se zesiluje ještě i tím, že je hlavním spojencem loupeživého amerického imperialismu, který představuje centrum světové reakce. Již v r. 1951 byl učiněn na 6. zasedání ÚV SED závěr, že americký imperialismus si ze západoněmeckého imperialismu učinil svého hlavního spojence v Evropě proto, aby ho využil jako úderné pěsti světového imperialismu proti socialistickému táboru.

Ačkoli se samostatná úloha německého monopolistického kapitálu projevuje stále výrazněji, přesto je charakteristickým znakem německého imperialismu jeho závislost na americkém finančním kapitálu.

Tato závislost na americkém finančním kapitálu se projevuje jak v ekonomickém, tak i politickém smyslu. Ekonomická závislost spočívá v tom, že si americký finanční kapitál vytvořil silné pozice v západoněmeckém hospodářství. Má například v rukou západoněmecké velkopodniky (Opel AG, Ford-Werke AG, AEG, Telefunken aj.) a v četných podnicích může uplatňovat svůj vliv. Došlo k těsnému spojení amerického a západoněmeckého finančního kapitálu. Prostřednictvím svých kapitálových pozic v západoněmeckém hospodářství vykonává americký monopolistický kapitál přímý vliv na západoněmecké hospodářství a západoněmecké stát.

V politickém smyslu se závislost na americkém imperialismu projevuje především v tom, že západoněmecký imperialismus je pomocí okupačního režimu připoután k imperialismu USA. Současný okupační režim v západním Německu je specifickým výrazem svazku velkoburžoazie s cizími imperialistickými silami.

Politická závislost spočívá dále v tom, že západní Německo bylo zapojeno do amerického systému válečných paktů. Západní zóna, která má být útočnou základnou proti socialistickému táboru, je členem NATO. A Severoatlantický pakt je hlavním nástrojem americké agresivní politiky.

Američtí imperialisté se snažili a snaží využít západoněmeckého imperialismu, aby uskutečnili své plány na světovládě. Z tohoto důvodu pomohli západoněmeckému monopolistickému kapitálu opět na nohy. Avšak samo dění směřuje k tomu, že západoněmecký monopolistický kapitál hraje stále samostatnější úlohu. To sice znamená, že byla likvidována závislost na imperialismu USA, avšak skutečnost je taková, že se zesílila rivalita mezi západoněmeckým a americkým imperialismem. Německý monopolistický kapitál zkouší všechno možné, aby pronikl do americké zájmové oblasti. Je nanejvýš zajímavá skutečnost, že většina přímých investic západoněmeckého monopolistického kapitálu v cizině je na americkém kontinentu (zvláště

v Jižní Americe). Soukromé kapitálové investice v cizině činily od roku 1952 do roku 1958 kolem 2227 miliónů marek; z toho připadá 1127 miliónů na americký kontinent. Tento příklad jasně ukazuje, jak vývoj imperialistického tábora je pln rozporů.

Ekonomické a politické rozpory mezi západním Německem a USA se odrážejí v neposlední řadě i v rozdílných strategických plánech obou mocností.

Zostření agresivity a loupeživosti západoněmeckého imperialismu a militarismu spočívá tedy převážně na řadě ekonomických příčin. Ekonomiku a politiku nelze od sebe odtrhovat. Máme-li správně hodnotit politiku a strategii západoněmeckého militarismu, musíme k tomu znát jeho ekonomické základy.

Západoněmecký imperialismus a militarismus sleduje loupeživý síl — vehnat německý národ a národy světa do atomové války a tedy znovu do katastrofy. To jasně dokazuje, že západoněmecký imperialismus a militarismus nemá žádnou perspektivu a nemůže ji ani dát německému národu.

Základní otázkou naší epochy je boj za udržení míru. Německá otázka se může řešit jen na tomto základě. To vyžaduje, aby všechny mírumilovné síly německého národa rozhodně bojovaly proti západoněmeckému militarismu. Hlavní odpovědnost v tomto boji nese dělnická třída — jako nejpokrokovější třída. Na 4. zasedání ÚV SED vyjádřil s. Ulbricht hlavní úkoly německého národa takto: „Atomové vyzbrojování západoněmeckého imperialismu ohrožuje německý národ. Proto musí být učiněna přítrž řádění agresivního západoněmeckého militarismu... Naše strana si vzala poučení z německé historie a prohlašuje, že hlavním úkolem německého lidu je likvidovat militarismus a imperialismus.“

(Militärwesen čís. 4/1960)

K nové služební pomůcce Oper-51-3 („Použití atomových zbraní a vyhodnocování jejich účinků“)

Major Jaroslav Halfar

Během června byla dodána do vojsk nová služební pomůcka Oper-51-3 „Použití atomových zbraní a vyhodnocování jejich účinků“. Jde o pomůcku, která má položit základ k tomu, aby v naší armádě byly ujednoceny názory na ničivé účinky atomových zbraní, na možnosti jejich použití i využití. Pomůcka také sleduje, aby ve štábech naší armády bylo dosaženo jednot-

né metody při plánování použití atomových zbraní i při vyhodnocování jejich účinků. Dosud tomu tak nebylo. Neexistoval žádný předpis, který by zaručoval v těchto otázkách jednotnost. A proto není divu, že akademie, svazy či dokonce i svazky si vytvářely své pomůcky bez předchozího schválení odpovědných míst. Krátce řečeno, byla zde živná půda pro jakousi „anarchii“.

Už sám název pomůcky „Použití atomových zbraní a vyhodnocování jejich účinků“ napovídá, pro které velitelské stupně je určena. S plánováním použití AZ se setkáváme nejnižší na stupni svazek. (Na tomto a na vyšších velitelských stupních také někteří důstojníci absolvovali kurs v otázkách použití AZ a ostatních prostředků hromadného ničení a ochrany proti nim).

To je hlavní důvod opravňující naše rozhodnutí, přidělit pomůcku do svazku vto! Bylo by mylné domnívat se, že je určena jen pro absolventy kursu. Vedení operací v dnešních podmínkách je nemyslitelné bez použití AZ, a proto je nutno, aby všichni důstojníci se stejnou samozřejmostí problematiku použití AZ i ochrany proti nim a ostatním prostředkům hromadného ničení nepřetržitě studovali. Pomůcka je psána jednoduchou formou, nebude proto obtížné, aby ti důstojníci, kteří neabsolvovali výše uvedený kurs, ji v potřebném rozsahu zvládli a její zásady realizovali ve své práci. Pro útvary se připravuje vydání předpisu o bojových vlastnostech AZ, který bude sloužit velitelům a štábům hlavně při výcviku vojsk, v přípravě a řízení cvičení.

Nutno podtrhnout, že pomůcka je určena pro práci velitelů a štábů jen v míru, jde tedy jen o cvičnou pomůcku, předurčenou k řešení praktických úkolů a proto jen výjimečně se v ní setkáváme s teoretickým zdůvodněním toho či onoho problému. Neočekávejme, že bude jakousi „encyklopedií“, řešící celou obsáhlou problematiku použití atomových zbraní. Jsou v ní zakotveny jen nejdůležitější a nejběžnější otázky, takové, s jejichž řešením se setkáváme při cvičeních anebo různých velitelských zaměštáních.

Pomůcka je zpracována tak, aby nám pomáhala řešit při plánování použití atomové munice, jednak maximální využití jejich účinků, jednak aby nám usnadnila získat představu o pravděpodobných ztrátách na živé síle, bojové technice a jiných materiálech po provedených úderech, a to především za pomoci jednoduchých prostředků — grafů, nomogramů a kruhového počítadla. Domnívám se, že používání těchto prostředků nebude — po bedlivém prostudování všech návodů — obtížné, a že může být bezpečně zvládnuto všemi důstojníky, kteří budou mít o pomůcku zájem.

Chci upozornit alespoň na některé momenty významu pomůcky. Především nám umožňuje dosti přesně stanovit ráž atomové náplně při ničení určitého cíle. Často jsme mohli být svědky toho, že — v důsledku nedostatku vhodných podkladů —

při výpočtu tritologového ekvivalentu nebylo plně respektováno hledisko ekonomického využití atomové náplně, anebo naopak, odolnost cíle byla podceňena, což se projevilo ve volbě menší náplně než byla nutná pro ničení cíle. Další její význam je v tom, že vysvětluje způsob vypočtení bezpečnostní vzdálenosti, a to jak pro nechráněnou, tak i různě chráněnou živou sílu. Přehled takticko-technických dat obvyklých prostředků dopravy atomových nábojů na cíl usnadňuje rozhodnout se — je-li možnost výběru — pro nejvýhodnější prostředek. Jednoduché schéma nám usnadní zjistit epicentrum (centrum) plánovaného atomového výbuchu. Podle charakteru cíle a stanovené ráže zjistíme v pomůcce i nejvýhodnější výšku výbuchu. Netřeba zdůrazňovat, že tyto výhody pomůcky ocení nejen důstojníci vševojskového směru, ale i dělostřelectva a letectva.

Až dosud se v žádné naší vojenské literatuře nehovořilo o účinném světelném impulsu. Znali jsme pouze pojem světelný impuls. Oper-51-3 účinný světelný impuls vysvětluje a počítá s ním jako s důležitou veličinou. Tuto pasáž by neměl žádný z uživatelů pomůcky přehlédnout.

Pomůcka dále nám umožňuje předpovídat vliv účinků radioaktivního záření a zamoření na činnost vojsk, stanovit úroveň radiace jak v prostoru epicentra (centra) atomového výbuchu, tak i na ose stopy po pozemním úderu, vypočít pokles úrovně radiace s časem, vyhodnotit pronikavou radiaci a zjistit celou řadu dalších údajů.

Oper-51-3 je vzhledem k svému obsahu i formě ojedinělou pomůckou v historii naší armády. Domnívám se, že i přes možné nedostatky a neúplnosti bude ve štábech naší armády kladně přijata a že jim bude nápomocna hlavně při zvyšování znalostí důstojníků v použití atomových zbraní, a při řešení praktických úkolů na cvičeních nejrůznějších forem. Je pochopitelné, že nikomu se nebudou klást překážky, aby si — při respektování údajů uvedených v pomůcce — zdokonaloval anebo zjednodušoval práci s pomůckou, popřípadě aby si vytvářel jiné prostředky, zaručující lepší přehlednost a rychlejší manipulaci.

Není vyloučeno, že u mnohých důstojníků mohou vzniknout určité nejasnosti, popřípadě i pochybnosti o tom či onom problému řešeném pomůckou. Mám za to, že nejlepší formou odstraňování všech nejasností může se stát diskuse vedená na stránkách Vojenské mysli.

Dělostřelectvo budoucnosti

Kniha, která v těchto dnech vychází v nakladatelství „Naše vojsko“,*) si klade za úkol seznámit a shrnout dosavadní platné zásady konstrukce a použití prostředků dělostřelectva se zaměřením na raketovou techniku.

Autoři ve své knize vycházejí ze vzájemných vztahů bojové techniky a taktiky a po zhodnocení stavu dělostřeleckých prostředků a hlavních zásad jejího používání na konci druhé světové války, rozebírají vliv použití atomových zbraní dělostřelectvem a možnosti dělostřelectva přizpůsobit se požadavkům soudobého boje.

Na základě rozboru uvedených zásad a z hlediska zhodnocení perspektivnosti raketových prostředků v úvodních statických knihy, přistupují autoři k populárnímu výkladu konstrukce, rozdělení a použití raketových prostředků dělostřelectvem. Kniha v této části dává přehled o základních principech pohybu a řídicích systémech reaktivních střel a jejich bojovém použití.

Práce obou autorů si klade za cíl populárně vysvětlit ty zásady, které jsou v dnešní době nutné pro všeobecné vzdělání nejen důstojníků v činné službě, ale i důstojníků v záloze, pro které bude vhodnou pomůckou při studiu principů konstrukce, řízení a použití raketové techniky.

*) V. Rehák, J. Lank, „Dělostřelectvo budoucnosti“, Naše vojsko, Praha 1960.

INFORMAČNÍ STŘEDISKA V ČS. LIDOVÉ ARMÁDĚ

Ve smyslu rozkazu ministra národní obrany číslo 011 z roku 1959 byla zřízena pro jednotlivé vědní obory tato informační střediska:

1. „Vojenskovodecké informační středisko při Vojenské akademii Antonína Zápotockého v Brně“, jež svoji činnost zaměřuje na obory vojenského umění a vojenskovodecké práce.

Vydává „VOJENSKÝ DOKUMENTAČNÍ ZPRAVODAJ — VOJENSTVÍ“, který obsahuje anotační záznamy, referáty a překlady nejaktuálnějších článků zahraničních časopisů zaměřených k otázkám vojenské vědy, vojenskovodecké práce, vojenského umění.

Od druhého pololetí 1960 bude vydávat publikaci „NA POMOC BOJOVÉ PŘÍPRAVĚ“, která bude obsahovat nejen anotační záznamy, ale i překlady a výtahy ze základních článků armád socialistického tábora.

2. „Technické informační středisko u MNO v Praze“, do jehož kompetence spadá celý široký obor technických věd. Vydává časopis „VOJENSKÝ TECHNICKÝ ZPRAVODAJ“, který obsahuje anotační záznamy k důležitým článkům ze zahraničních i domácích vojenských i civilních odborných knih a časopisů, jež souvisí svým obsahem s vojenskou technikou.

Od druhého pololetí 1960 bude vydávat časopis „TECHNICKÝ ZPRAVODAJ“, zaměřený na soudobou techniku; bude mít charakter referátového časopisu s odbornější náplní a bude vhodný i pro praktické využití při řešení technických problémů.

3. Vzhledem k obsáhlosti v oblastí společenských věd bylo nutné při Vojenské politické akademii v Praze vytvořit pro jednotlivé druhy společenských věd skupinu informačních středisek:

a) „Informační středisko společenských věd při VPA v Praze“, zřízené při vědecké knihovně VPA.

Toto informační středisko poskytuje informace, literární průzkumy a literární fondy z oboru dějin KSSS, KSČ, filosofie, ekonomických věd (všeobecně), ze základů socialistické vojenské vědy, pedagogiky, kulturní politiky, mezinárodního dělnického hnutí a mezinárodních vztahů.

b) „Vojenskopolitické informační středisko při VPA v Praze“. Jeho činnost je zaměřena na studium socialistických a kapitalistických armád a na speciální otázky týkající se německého imperialismu.

c) „Vědeckovýzkumné středisko válečné ekonomiky při VPA v Praze“, jež se věnuje speciálním otázkám válečné ekonomie.

Informační střediska ve VPA vydávají tyto publikace: „ZPRAVODAJSTVÍ“ (otázky mezinárodních vztahů a vojenské vědy); „ARMÁDY NATO“ (zaměřená na ozbrojené síly kapitalistických států); Sborníky (k otázkám přechodu od socialismu ke komunismu, k otázkám vojenské vědy, o hlavních rysech současné etapy militarizace v Německé spolkové republice apod.

Dále budou vydávány „MATERIÁLY ZE STRANICKOPOLITICKÉ PRÁCE“, věnované otázkám současné vojenské politiky KSČ, a „MATERIÁLY K VOJENSKOVĚDECKÉ PRÁCI“, jež mají být protikladem k časopisu Armády NATO.

Kromě toho budou vydávány bibliografické přehledy a dokumentace rozvržená na oblast stranickopolitické práce a otázky vojenskoideologické.

4. „Oborové informační středisko u Vojenského lékařského výzkumného a doškolovacího ústavu J. Ev. Purkyně v Hradci Králové“, jež se zabývá především lékařskými vědami z hlediska vojenského použití.

Vydává „INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ“ a „BIBLIOGRAFICKÝ ZPRAVODAJ“ (bojové chemické látky, organizace a taktika zdravotnické služby, radioaktivita a účinek záření apod.) a plánuje vydávat „SBORNÍK“ zaměřený na určité téma, jako např. záření a infekce apod.

Všechna tato oborová informační střediska zahájila svoji činnost dnem 1. ledna 1960.

Informační středisko i knihovny jsou vybaveny dobře zařízenými studovnami, jež kromě knižních materiálů z vědecké knihovny a příručních knihoven studoven jsou schopny zajistit zájemcům potřebné vojenské a odborné časopisy domácí i zahraniční produkce.

Všechna informační střediska jsou schopna vypracovat podle požadavků literární průzkumy a popřípadě zajistit i potřebnou výběrovou literaturu k požadovaným tématům.

Doporučuje se, aby k vyžádání literárních průzkumů (rešerší) byly střediskům zasílány požadavky formou osnov s nejnútnejšími údaji, a to:

- téma rešerše s užším vymezením obsahu,
- určené literární fondy a především uvedení cizího jazyka, z kterého má rešerše studijní materiál čerpat,
- lhůtu, dokdy rešerši vypracovat.

Seznamy dosud zpracovaných rešerší, jež jsou u středisek v několika exemplářích k dispozici, jsou uveřejňovány pravidelně v dokumentačních zpravodajích příslušných informačních středisek.

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Vojennaja mysl“

Číslo 3/1960:

Leninské principy výstavby Sovětských ozbrojených sil. — Některé otázky vedení útoku na odloučených směrech. — Otázky komplexního využití dopravních prostředků. — O sociálně politické podstatě ozbrojených sil USA. — K otázce zákonů ozbrojeného zápasu, jejich vědeckého zkoumání a využívání. — Postupné útočné operace ve Velké vlastenecké válce. — Ze zkušenosti bojové činnosti čínských lidových dobrovolníků v Koreji v roce 1950—1953. — Znovuzrození ozbrojených sil Japonska. — Základy taktiky pozemních sil bundeswehru. — V. I. Lenin v čele obrany sovětské vlasti.

Číslo 4/1960:

Veliké vítězství idejí leninismu. — V. I. Lenin o sociálně politické podstatě ozbrojených sil. — V. I. Lenin o rozhodující úloze lidových mas v soudobých válkách. — Nové dokumenty V. I. Lenina. — Vojenské otázky v učebnici historie KSSS. — Proti zužování výkladu předmětu a obsahu sovětské vojenské vědy. — K otázce marxisticko-leninského pojetí války. — Některé připomínky k charakteru sovětské vojenské vědy, jejímu předmětu a obsahu. — Konference o vojenskoteoretickém dědictví V. I. Lenina.

„Vojennyj zarubežnik“

Číslo 3/1960:

Všeobecné otázky války a vojenské vědy. — Strategie anglických vojenských vzdušných sil. — Jak velet. — Proniknutí ponorkou Skeit k severnímu pólu. — Osnovy střeleb z tanku. — Příprava kádrů v amerických vzdušných silách. — Řízené zbraně povrchových námořních lodí. — Nezbytné vybavení ponorek pro arktické plavby. — Válečný blok SEATO. — Strategické letectvo USA. — Systémy řízení a navádění amerických reaktivních střel strategického určení. — Nová zahraniční vojenská technika. — Zahraniční vojenská kronika.

Číslo 4/1960:

K 90. výročí narození V. I. Lenina. — Učit se vzorně vojenskému umění, být ostražitým. — Jaký bude plán obrany Velké Británie v roce 1963? — Vojenský potenciál měsíce. — Bojové skupení v obraně. — Názory na vývoj dělostřelectva. — Konservování potravin pomocí radioaktivních paprsků. — Let člověka do kosmického prostoru. — Vedení války v podmínkách narušeného vojenského potenciálu. — Bojové využití vzdušných výsadkových vojsk v soudobé válce. — Způsoby obrany letadel proti soudobým prostředkům PVO. — Vojenské námořní síly Japonska. — Konference asociace armády USA. — Nová zahraniční vojenská technika. — Zahraniční vojenská kronika.

Informace o obsahu vojenského odborného časopisu NDR „Militärwesen“

Číslo 3/1960:

K vojenskopolitickému významu 8. května 1945. — Program všeobecného a úplného odzbrojení. — Vojenskopolitický a strategický kurs německých militaristů na agresivní válku pod jejich vedením. — V. I. Lenin o vojenském umění. — O charakteru moderní války. — Problémy přeskupení jednotek. — Násilné překonávání vodních překážek. — Úkoly a použití doprovodného dělostřelectva v moderním boji. — Vlivy působící na výkon rádiových stanic a jejich vojenský význam. — K obraně proti mezikontinentálním balistickým raketám. — Zkušenosti z námořních výsadkových operací v novějších válečných dějinách. — Totální militarizace západního Německa a teritoriální armáda. — Atomové vojenské cvičení bonnského wehrmachtu na podzim r. 1959. — K průzkumu atomového dělostřelectva. — O napalmu a benzínovém rosolu. — Opatřování dělové hlavně tanku střelbou vložnými hlavními ráže 45 mm. — ROBUR-LD 1800 A — nový terénní automobil. — Psychologie a voják. — Tank. — Vědecká konference na téma: Německý imperialismus a druhá světová válka. — Utažení ve spojení.

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu „Mysl wojskowa“

Číslo 3/1960:

Otázky technického pokroku v ozbrojených silách ve světle rozhodnutí IV. pléna ÚV Polské sjednocené dělnické strany. — Otázky zachování nepřetržité útočné činnosti. — Násilné přechody úzkých vodních překážek. — O zvlátnostech pochodu vojsk na velké

vzdálenosti. — Protipříprava — problém i nadále aktuální. — Soudobé dopravní letectvo. — Systém výstrahy protivzdušné obrany v taktických svazcích. — Nebezpečí radioaktivního zamoření při zkušebních jaderných výbuších. — K patnáctému výročí bojů 1. armády Polského vojska o Kolobrzeg (7.—18. 3. 1945). — Německá protipartyzánská obrana ve druhé světové válce. — NATO v roce 1959. — Teritoriální obrana Norska. — Krátké informace o ozbrojených silách kapitalistických států. — Globální strategie (Recenze knihy „Globalnaja strategija“). — Nová kniha o vojenské technice (Recenze knihy „Iz problem voennoj techniki“).

Číslo 4/1960:

K čtenářům časopisu MYSL WOJSKOWA. — Vojenskovědecké kroužky. — Automatika a kybernetika — budoucí systémy velení. — Několik připomínek k vědecko-výzkumné práci v armádě. Z metodiky výzkumu organizace vojsk. — Několik připomínek k pochodu vojsk. — Několik připomínek k pochodu vojsk na velké vzdálenosti. — Využití bránících se vojsk k útočné činnosti. — Metoda a rozsah plánování použití dělostřelectva v operačním měřítku. — Možnosti použití umělých hmot v dělostřeleckém střelivu. — Týl v „Berlínské operaci“. — Operace vzdušných výsadkových vojsk na ostrově KRIT v červnu 1941. — Směr rozvoje techniky a vyzbrojování v hlavních státech NATO. — Krátké zprávy o ozbrojených silách kapitalistických států. — O bojích polských a sovětských partyzánů. — Zpravodajská činnost strategické rozvědky.

**Informace o obsahu maďarského vojenského odborného časopisu
„Honvédelem“**

Číslo 1/1960:

Základy řízených střel USA v Evropě. — Některé otázky armádních operací. — Dělostřelecké zabezpečení zasažení druhého sledu no sražení. — Některé otázky vyjití z boje a odchodu. — O zvlátnostech přechodu z obrany do útoku v horském a zalesněném terénu v počátečním období války. — Soudobé protitankové prostředky. — Některé zvláštnosti organizace spojení v horském a zalesněném terénu. — Některé problémy ochrany proti zbraním hromadného ničení v horském a zalesněném terénu. — Účast maďarských vojáků na straně Sovětské armády při osuvobození Budy. — Rozmístění a činnost armádní základny. — Zdravotnické problémy zásobování proviantem v době války. — Zpráva o vědecké práci zdravotnické služby Maďarské lidové armády v uplynulém výcvikovém roce. — O volbě směru hlavního úderu — v útočných operacích. — Zásobování vodou v soudobých podmínkách. — Některé problémy operačního maskování.

Číslo 2/1960:

Organizace a použití italské horské divize v horském a zalesněném terénu. — Průlom nepřátelské obrany z chodu, která je vybudována za širokou vodní překážkou. — Zvláštnosti některých základních úkolů dělostřelectva v počátečním období války. — Ženíjní zabezpečení útočného boje v horském a zalesněném terénu v počátečním období války. — Zasaňování vzdušných cílů s použitím automatických prostředků v moderních podmínkách boje. — Zkušenosti z velitelsko-štabních cvičení. — O podunajských operacích Sovětské armády. — Perspektivy techniky na měření radioaktivity. — Ještě o problémech týlu v počátečním období války. — Polní zdravotnické zabezpečení v soudobých podmínkách. — Vědeckovýzkumná práce při cvičeních. — Přenesení hlavního úsilí vojsk na druhý směr v průběhu útočné operace. — Použití vrtulníků v bojích a operacích.

**Informace o obsahu bulharského vojenského odborného časopisu
„Vojenna misl“**

Číslo 1/1960:

Technika a vojenské umění. — O úloze morálního činitele v soudobé válce. — K otázce volby hlavního úderu v soudobé útočné operaci. — Násilný přechod široké vodní překážky z chodu střeleckou divizí. — Ujasnění radiální situace. — Zásobování vojsk vodou v pol-

ních podmínkách. — Zabezpečení vzdušných výsadků stíhacím letectvem. — Rozvoj ponorek a způsoby jejich použití. — Principy televize a její použití. — Rozvinutí průlomu v letech druhé světové války. — Zvláštnosti noční bojové činnosti podle názorů vojenských odborníků západního Německa. — Tematický plán časopisu „VOJENNA MISL“ na rok 1960.

Číslo 2/1960:

Lenin o strategii, operačním umění a taktice Sovětských ozbrojených sil. — Bojová pohotovost vojsk a štábů v soudobých podmínkách. — Vojenskovědecké práci věnovat neochabující pozornost. — Metoda sestavování operačně taktických kalkulací v útočné operaci. — Boj letectva se vzdušnými výsadky protivníka. — Některé otázky součinnosti mezi protiletadlovým dělostřelectvem a stíhacím letectvem. — O manévru letišti v soudobých podmínkách. — Využití torpedových motorových člunů v soudobých podmínkách. — O některých otázkách rozvoje vojenské techniky. — Účast 1. bulharské armády v „Balatonské operaci“ 3. ukrajinského frontu. — Balistické střely v ozbrojených silách USA a Anglie. — Bulharské vojenské umění v epoše kapitalismu.

Informace o obsahu rumunského vojenského odborného časopisu „Probleme de arta militara“

Číslo 1/1960:

Vytváření a použití druhých sledů v útočných operacích frontu a armády v počátečním období války. — Činnost náčelníka PVO při sestavování plánovaných dokumentů PVO vševojskové armády v útočné operaci počátečního období války. — Pěší divize v útočném boji s průlomem spěšně zaujaté obrany nepřítele z chodu. — Mechanizovaná (pěší) divize při pochodu a ve střetném boji. — Dokumenty rozpracováváné v divizi při provádění pochodu. — Některé otázky činnosti velitele a štábu divize při rozhodování a organizaci boje. — Některé otázky bojového využití reaktivních střel operačně taktického určení v armádě USA.